

AZ SINT-ELISABETH ZOTTEGEM

Dienst hartziekten

De pacemaker

Informatiebrochure voor de patiënt

WAT IS EEN PACEMAKER?

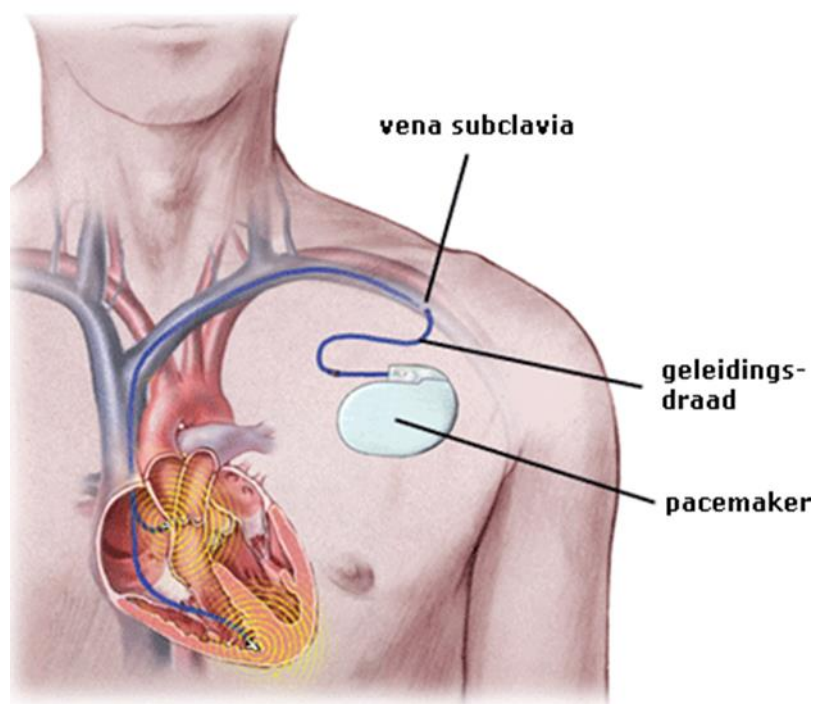
Een pacemaker bestaat uit 2 delen:

1. De batterij (of impulsgenerator), die een elektrische prikkel produceert.
2. Eén of twee geleiders (of elektroden) die de impulsgenerator met het hart verbindt en de prikkel tot aan de hartspier geleidt.

De impulsgenerator is een metalen doosje dat dunner is dan 2cm en een gemiddelde doorsnede heeft van 4 à 5 cm.

De electrode is een soepele metalen draad van ± 60cm lang, omgeven door een kunststof (silicone) en wordt geplaatst in de rechtersvoorkamer (atrium) en/of rechterkamer (ventrikel).

De ingreep wordt door de arts uitgevoerd onder een plaatselijke verdoving.

WAAROM WORDT PACEMAKER GEPLAATST?

Het hart bestaat uit een rechter en linker voorkamer en een rechter en linker kamer.

Door een eigen elektrische prikkel, die start in de rechter voorkamer en doorgeleid wordt tot in beide kamers, trekt de hartspier samen. Tijdens elke samentrekking wordt het bloed door het lichaam gepompt.

Door een afwijking in dit elektrisch geleidingssysteem kan een té trage hartslag ontstaan, wat kan leiden tot bewusteloosheid doordat het hart minder bloed kan rondpompen.

Hier kan een pacemaker helpen door het hart te ondersteunen door sneller te doen kloppen en op die manier de bloedsomloop te bevorderen.

Tegenwoordig kan ook een pacemaker geplaatst worden bij patiënten met hartfalen als gevolg van een verzwakte hartfunctie. Bij deze patiënten trekken de rechter- en de linkerhartkamer (of ventrikels) niet meer gelijktijdig samen. In dit geval wordt een extra electrode geplaatst in de linkerhartkamer. We spreken dan van een biventriculaire pacemaker of cardiale resynchronisatietherapie.

DE OPNAME

Voor de plaatsing van een pacemaker wordt u gewoonlijk 2 tot 3 dagen opgenomen in het ziekenhuis. Op de dag van de ingreep meldt u zich aan om 10u bij inschrijfbalie. Daar zal u een kamer toegewezen worden en wordt u opgenomen op de dienst cardiologie.

Voorzorgen en maatregelen

- U mag die ochtend ontbijten als de ingreep 's middags doorgaat, waarbij u nadien minstens 4 uur niet mag eten, drinken en roken voor de ingreep.
- Alle medicatie mag u verder blijven innemen zoals u gewoon was. Indien u een bloedverdunner neemt (Marevan, Marcoumar, Sintrom, Pradaxa, Eliquis, Xarelto of Lixiana), dient deze best voordien GESTAAKT te worden zoals u arts dit voorschrijft. Asaflow, clopidogrel (Plavix) en Brilique mogen WEL verdergezet worden.
- Om de huid efficiënt te ontsmetten en om de pleisters beter te laten kleven, worden de haren ter hoogte van het sleutelbeen weggeschoren
- Sieraden, bril en een kunstgebit worden op de kamer gelaten.
- Zorg ervoor dat u nog naar het toilet bent geweest.
- Er wordt een electrocardiogram gemaakt voor de ingreep.

- U vult het toestemmingsformulier in dit boekje in en hand tekent dit indien u voldoende geïnformeerd bent en akkoord gaat met de procedure.

DE INGREEP

- U wordt met uw bed naar de operatietafel gebracht. U moet een speciale muts en schort aandoen omwille van de strikte hygiëne in het operatiekwartier.
- Nadien wordt de regio onder het linker (of rechter) sleutelbeen ontsmet en afgedekt met groene steriele doeken om infecties te voorkomen. Er wordt bovendien ook preventief 1 dosis antibiotica toegediend.
- Vervolgens maakt de arts onder lokale verdoving een kleine insnede van een 5-tal centimeter in de huid. Een ader onder het sleutelbeen wordt opgezocht waarlangs 1 of 2 elektroden ingebracht worden tot in de rechter voorkamer en kamer.
- De elektroden worden vervolgens ter hoogte van het sleutelbeen aan de pacemakerbatterij gekoppeld. Deze batterij wordt dan onder de huid geplaatst. De wonde wordt gehecht en afgedekt met een steriel verband.
- Soms wordt een klein luchtledig flesje geplaatst, dat het beetje bloed, dat u verliest door deze ingreep, zal wegzuigen of soms wordt een gewicht op de wonde geplaatst tegen het nabloeden.

Toestemmingsverklaring cardiale procedure (“informed consent”)

U dient een cardiale procedure, onderzoek of operatieve ingreep te ondergaan. De reden, het doel, de te verwachten resultaten en ook de mogelijke risico's van deze procedure werden u door uw behandelende cardioloog tijdens de raadpleging uitgelegd, en u ontving hierbij ook een informatiefolder omtrent de betreffende procedure, waarin u nog meer details kunt vinden.

Gepland(e) onderzoek/ingreep: _____

Plaats van procedure: _____ **Geplande datum:** ____ / ____ / ____

Uitvoerder: _____

Om medicolegale redenen wordt u gevraagd, deze toestemmingsverklaring te ondertekenen, waarin u verklaart de uitleg omtrent de procedure begrepen te hebben en u zich akkoord verklaart met het uitvoeren van de procedure.

Dit document moet na de handtekening bij de opname worden overgemaakt aan een lid van het medisch team die het aan uw medisch dossier zal toevoegen.

VERKLARING VAN DE PATIENT

*Ik verleen hierbij uitdrukkelijk mijn **toestemming** voor de uitvoering van de hierboven vermelde procedure, noodzakelijk voor mijn behandeling, op de geplande datum.*

Ik verklaar dat mijn arts mij duidelijk geïnformeerd heeft over het doel, de aard en de mogelijke risico's en verwikkelingen van de procedure, dat ik de uitleg goed begrepen heb en dat ik gelegenheid had om vragen te stellen. Ik heb eveneens een informatiebrochure ontvangen met de nodige uitleg.

Ik begrijp dat aan elke medische handeling risico's, hoe gering ook, verbonden zijn, en dat een opsomming van mogelijke risico's en complicaties nooit volledig kan zijn.

Naam: _____ **Geboortedatum:** ____ / ____ / ____

Handtekening patiënt:

Datum: ____ / ____ / ____

UW VERBLIJF

- Na de implantatie wordt u terug naar uw kamer gebracht. Er wordt tot de volgende dag bedrust voorgeschreven en we vragen u om de arm aan de zijde van de pacemaker zo weinig mogelijk te gebruiken.
- De eerste 24 uur na implantatie wordt uw hartritme continu geregistreerd door middel van een telemetrie.
- De dag na de plaatsing van de pacemaker worden nog enkele controles gepland. De werking van de pacemaker wordt gecontroleerd, er wordt een elektrocardiogram genomen en nog een klassieke radiografie. De arts beslist nadien of u naar huis kan.

HET VERDER VERLOOP

- Uw huisarts mag de hechtingen tien dagen na de operatie verwijderen, tenzij anders vermeld door de behandelende arts (indien er resorbeerbare hechtingen gebruikt worden).
- Het steriel verband dat aangelegd wordt na de operatie, blijft ter plaatse tot de eerste controle bij uw huisarts na tien dagen. Het verband mag zeker niet vuil of nat worden.
- Indien het litteken rood wordt of indien er vocht uit de wonde sijpelt, moet u zo snel mogelijk contact opnemen met uw huisarts of cardioloog.

- Probeer de arm aan de kant van de pacemaker gedurende de 14 dagen niet boven schouderhoogte te bewegen. U vermijdt in deze periode best ook om zware voorwerpen te heffen.
- Een eerste controle bij uw cardioloog wordt gepland binnen 1 maand. U krijgt deze afspraak mee bij ontslag. Nadien zal u om de zes maanden op controle komen, tenzij uw behandelende cardioloog daar samen met u anders over beslist.

COMPLICATIES EN RISICO'S VAN EEN PACEMAKER IMPLANTATIE

Gezien de plaatsing van een pacemaker een medische handeling is, kan deze ook aanleiding geven tot verwikkelingen. Uiteraard wordt geprobeerd om complicaties te voorkomen, doch kunnen deze sporadisch optreden. Verwikkelingen bij een pacemaker implantatie zijn:

- Bloeduitstorting/nabloeding
Bij het maken van de ruimte voor de pacemaker kunnen steeds enkele kleine bloedvaatjes beschadigd worden met het risico op een tijdelijke bloeduitstorting, die meestal vanzelf na enkele dagen verdwijnt. Om die redenen, krijgt u steeds een drukverband na de implantatie en volgen de artsen en verpleegkundigen dit nauwlettend op.
- Klaplong
Soms wordt er bij het plaatsen van de elektrodes een bloedvat aangeprikt die net onder het sleutelbeen ligt (vena subclavia). Hierbij is er een kleine, doch reële kans, dat het longvlies doorprikt wordt met het risico op een klaplong. Dit is weliswaar

een zeldzame complicatie. Om die redenen, wordt na de implantatie ook steeds een controle radiografie verricht.

- Infectie van de wonde
- De implantatie wordt steriel uitgevoerd ter preventie van infecties. Toch bestaat er een kleine kans op een infectie van de wonde. Ter preventie hiervan wordt voor de implantatie antibiotica toegediend.

- Tamponnade
Bij de plaatsing van de hartelectrodes kan per ongeluk door de hartkamerwand heen geprikt worden. Hierdoor kan bloed via het gaatje in het hartzakje (pericard) stromen, waardoor de pompkracht van het hart bemoeilijkt wordt. Dit wordt een tamponnade genoemd. Dit is echter een zeer zeldzame complicatie die behandeld kan worden door een punctie waarbij het bloed weer wordt afgevoerd.

ENKELE PRAKTISCHE ADVIEZEN

- Er is een wettelijk rijverbod tot 1 maand na de ingreep.
- U krijgt na de implantatie een pacemaker-identiteitskaart. Deze houdt u best steeds bij.
- Een pacemaker vormt GEEN probleem bij:
 - De meeste huishoudelijke toestellen (magnetron, TV, mixer, elektrische garagepoorten, stofzuiger,...) en kantoorapparatuur
 - Medische onderzoeken: gewone radiografie, CT-scan, echografie, bezoek aan de oog- of tandarts en behandeling met een laser
 - het dragen van een hartslagmeter op de borst
 - het gebruik van een gsm (niet inde borstzak boven de pacemaker dragen)
 - antidiefstalsysteem
- Een pacemaker vormt WEL een probleem bij:
 - Volgende medische onderzoeken: MRI onderzoek (afhankelijk van type pacemaker), niersteenverbrijzelaar, behandeling met elektrische stroom
 - Elektrische lassen, zware elektrische motoren, hoogspanningscabine
 - Metaaldetectoren op de luchthaven
 - Elektrocauterisatie tijdens operaties

Vermeldt steeds voor een medisch onderzoek of operatie dat u een pacemaker heeft. Vraag bij twijfel advies aan uw cardioloog.

Dr. D. Bladt

Dr. S. De Maeseneire

Dr. C. Dierickx

Dr. F. Vanstechelman

Dr. M. Van Caenegem

Heeft u vragen over uw opname of kan u onverwachts niet komen, neem dan contact met het secretariaat cardiologie AZ Sint Elisabeth Zottegem (09/364.84.84) of uw behandelende cardioloog

EEN VOOR ZORG

NIAZ[®]
Nederlands Instituut voor Accreditatie in de Zorg

AZ Sint-Elisabeth Zottegem is NIAZ geaccrediteerd

Godveerdegemstraat 69
9620 Zottegem

TEL: 0032 9 364 81 11
FAX: 0032 9 364 89 00

EMAIL: azstelisabeth.zottegem@sezz.be
WEBSITE: www.sezz.be